

Lær blindeskrift

Punkt for punkt

Lær blindeskrift

PUNKT FOR PUNKT

Gunleik Bergrud

© Huseby kompetansesenter (nå Statped), Oslo, 2004
Nytt omslag i 2018

ISSN 1503-271X
ISBN 82-7740-021-7

FORORD

PUNKT FOR PUNKT er et innføringskurs i punktskrift for seende. Kurset er i hovedsak lagt opp som et selvstudium og består av to deler, en lesedel og en skrivedel. Det er mitt håp at dette innføringskurset gir en god start for deg som vil lære punktskrift, og at du etter å ha gjennomgått kurset har lyst til å lære mer om punktskriften.

Metoden som brukes i dette kurset har jeg kommet fram til etter mer enn 20 års erfaring med punktskriftopplæring for seende. Med andre metoder vil en også kunne oppnå et godt resultat, man kan f. eks. lære boksavenene i en annen rekkefølge. Men prinsippet med å følge bokstavenes utseende har vist seg å gjøre innlæringen lettere. Imidlertid er det først og fremst din egeninnsats som avgjør hvor raskt og hvor godt du lærer punktskrift.

Følger du kurset PUNKT FOR PUNKT uten å forsere, vil det ikke føles vanskelig. Oppstår det likevel situasjoner da du føler en snikende forvirring, kan du si som Nasse Nøff: «Det er vanskelig, men jeg klarer det».

Lykke til!

Huseby august 2004

Gunleik Bergrud

INNHold

FORORD	5
INNLEDNING	9
Hvem kurset er beregnet for	9
Hvordan arbeide med kurset.....	9
Om punktskriftsystemet.....	9
Den gode progresjonen.....	10
LESEDEL	11
BOKSTAVENE	12
Leseøvelse med a b l k.....	12
Leseøvelse med e i.....	13
Stor bokstav, punktum og komma.....	14
Leseøvelse med s.....	15
Leseøvelse med m o u.....	16
Leseøvelse med p r v.....	18
Leseøvelse med å.....	20
Leseøvelse med g.....	21
Leseøvelse med j h.....	22
Leseøvelse med f d.....	24
Leseøvelse med t æ.....	26
Leseøvelse med ø	28
Leseøvelse med n.....	29
Leseøvelse med c x.....	30
Leseøvelse med y z.....	31
Leseøvelse med q.....	33
Leseøvelse med w.....	34
Nå kan du alle bokstavene.....	35
Alfabetet.....	36
TALLENE.....	37
Leseøvelse med 1 2 3.....	38
Leseøvelse med 7.....	38
Leseøvelse med 5 9.....	39
Leseøvelse med 8 0.....	40
Leseøvelse med 4 6.....	41
Leseøvelse med desimaltall.....	41
Leseøvelse med punktum som skilletegn i tall	42
Leseøvelse med brøk.....	43
Leseøvelse med blandede tall	43
SKILLETEGN	44
Leseøvelse med semikolon og kolon	45
Leseøvelse med anførsel.....	45
Leseøvelse med spørretegn og utropstegn.....	46
Leseøvelse med parentes.....	48
Leseøvelse med bindestrek	49

Leseøvelse med lang bindestrek	50
Leseøvelse med tankestrek	51
Leseøvelse med skråstrek	52
SKRIVEDEL	55
Hvordan sette ark i maskinen.....	55
BOKSTAVENE	56
Skriveøvelse med a b l k.....	56
Skriveøvelse med e i.....	57
Skriveøvelse med stor bokstav, punktum og komma	57
Skriveøvelse med s.....	58
Skriveøvelse med m o u.....	59
Skriveøvelse med p r v.....	60
Skriveøvelse med å.....	61
Skriveøvelse med g.....	61
Skriveøvelse med j h.....	62
Skriveøvelse med f d.....	63
Skriveøvelse med t æ	64
Skriveøvelse med n.....	65
Skriveøvelse med q.....	65
Skriveøvelse med c x.....	66
Skriveøvelse med y z.....	66
Skriveøvelse med ø	67
Skriveøvelse med w.....	67
Nå kan du alle bokstavene.....	68
Skriveøvelse med avsnitt	69
TALLENE	71
Skriveøvelse med 1 2 3.....	72
Skriveøvelse med 7.....	73
Skriveøvelse med 5 9.....	73
Skriveøvelse med 0 8.....	74
Skriveøvelse med 4 6.....	74
Skriveøvelse med desimaltall.....	75
Skriveøvelse med punktum som skilletegn i tall.....	76
Skriveøvelse med brøk	79
SKILLETEGN	80
Skriveøvelse med spørretegn og utropstegn	81
Skriveøvelse med kolon og anførsel	82
Skriveøvelse med parentes.....	82
Skriveøvelse med bindestrek.....	83
Skriveøvelse med lang bindestrek	83
Skriveøvelse med tankestrek.....	83
Skriveøvelse med skråstrek.....	84
DE «GAMLE» TEGNENE	85
LITTERATURLISTE	86

INNLEDNING

Hvem kurset er beregnet for

PUNKT FOR PUNKT er beregnet for seende som ønsker å lese punktskrift med øynene. De som skal lese punktskrift med fingrene, vil ha behov for et annet og mer omfattende kursopplegg.

Hvordan arbeide med kurset

Kurset er lagt opp som et selvstudium. Du kan selv velge om du først vil lære å lese eller først vil lære å skrive punktskrift - eller om du ønsker å lære begge deler parallelt.

For å lære å skrive punktskrift, kan det i starten være nyttig med noe veiledning i å betjene punktskriftmaskinen, lære hvordan en skal bruke fingrene og innarbeide en hensiktsmessig arbeidsstilling. I opplæring med veileder vil en omgående kunne få svar på spørsmål som kan dukke opp. Etter en slik veiledning vil en kunne følge resten av kurset på egenhånd.

Når du skal skrive punktskrift, kan du bruke en punktskriftmaskin, et punktskrift-tastatur tilknyttet en PC eller et vanlig tastatur som er omdefinert til punktskrift-tastatur. Bruker du en PC, må du ha mulighet for å skrive bokstavene på et 6-punkt-tastatur. Det du skriver må vises i punktskrift på skjermen. Det vil si at du må ha et program som gjør dette mulig – «CX for Word» eller et tilsvarende program.

Om punktskriftsystemet

Louis Braille var en 16 år gammel blind gutt da han i 1825 hadde utarbeidet et forslag til punktskriftsystem. Det omfattet bokstaver og skilletegn, tall og matematiske tegn samt et notesystem. Brailles punktskrift ble offisielt godkjent i 1829. Dette punktskriftsystemet hadde utgangspunkt i en celle med 6 opphøyde punkter:

En slik celle passer akkurat under ytterste leddet på fingeren, slik at den kan oppfattes med en lett berøring. En celle med 6 punkter har 64 ulike kombinasjoner. Braille brukte ulike deler av cella, avhengig av bruksfrekvensen. Han nummererte punktene i én celle slik:

1 4
2 5
3 6

En celle har et øvre og et nedre kvadrat. Det øvre kvadratet er lettere å oppfatte taktilt, derfor brukte Braille det som hovedgrunnlaget for viktige symboler som bokstaver, tall eller noter. I det nedre kvadratet finner vi blant annet skilletegn og markering av noteverdier.

En celle kan også deles vertikalt med en «venstre søyle» (punktene 1, 2, 3) og «høyre søyle» (punktene 4, 5, 6). Fordi vi leser fra venstre mot høyre, kommer vi først til den venstre søylen i en punktcelle. I hørfrekvente symboler lot Braille derfor punktene 1, 2, 3 være oftere representert enn punktene 4, 5, 6.

Vi kan også dele en celle horisontalt og får punktene øverst (1, 4) i midten (2, 5) eller nederst (3, 6). I hver bokstav og hvert tall (eller en note) må det være minst ett punkt fra øverste linje (1, 4) og minst ett punkt fra venstre søyle (1, 2, 3). En bokstav som bare har ett punkt, må derfor bestå av punkt 1.

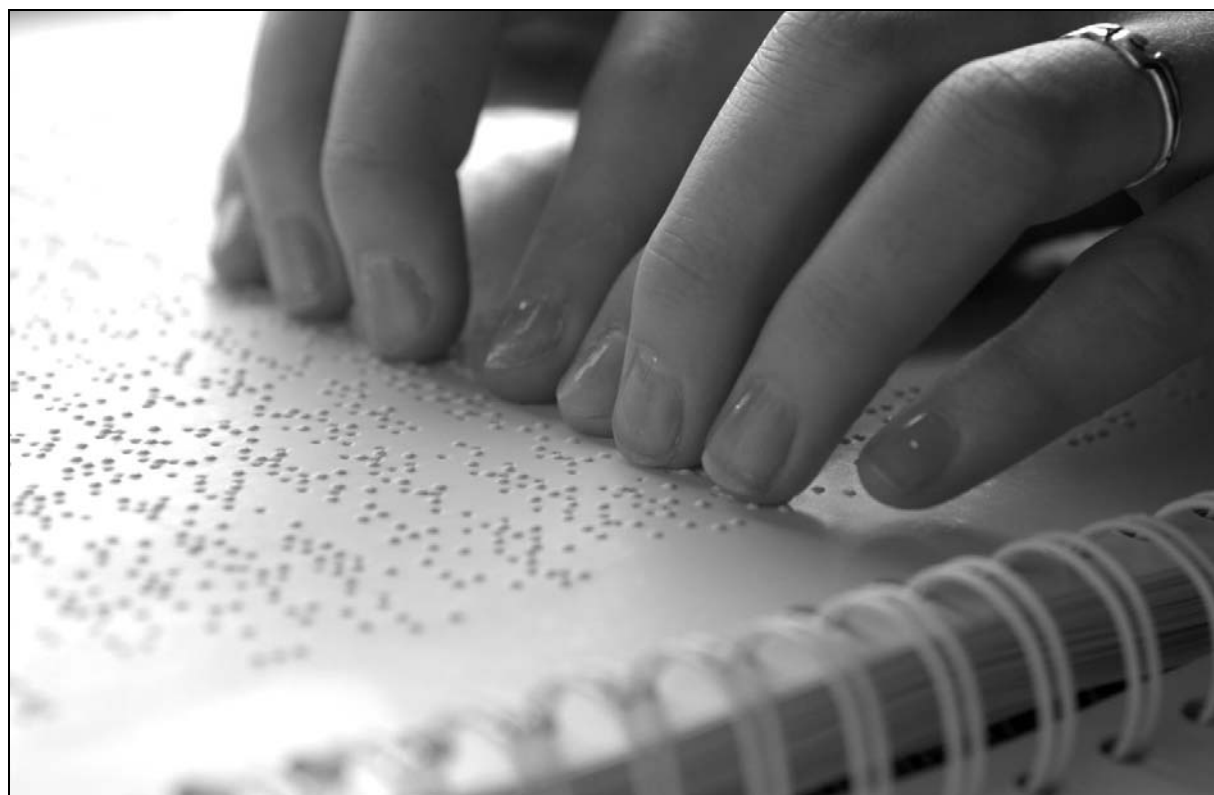

Den gode progresjonen

Dette kursopplegget bygger på en metodikk som jeg har kommet fram til etter mer enn 20 års erfaring i å gi punktskriftopplæring til seende. Tittelen PUNKT FOR PUNKT sier noe om hva jeg anser som den gode progresjonen når seende skal lære punktskrift. Progresjonen i bokstavinnlæringen i kurset bygger på symbolenes små likheter og ulikheter. For hver ny bokstav som blir presentert, endres eller tilføyes bare ett punkt i forhold til forrige bokstav. Hensikten er å raskt kjenne igjen symbolets (bokstavens) utseende, form og hvilke punkter det består av.

I lesedelen fokuseres det på symbolenes utseende, mens det i skrivledelen fokuseres på hvordan de skrives med en punktskriftmaskin. I begge delene av kurset blir det lagt vekt på hvilke punkter symbolet består av.

LESEDEL

BOKSTAVENE

Leseøvelse med a b l k

Kurset begynner med bokstaver som har en enkel form og består av få punkter. Bokstavene a b l k har punkter bare i venstre søyle – punktene 1, 2, 3. Med disse bokstavene kan vi få en god del ord. De er lette å lese enten du bruker fingrene eller øynene.

a ⠠

b ⠠

l ⠠

k ⠠

⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠

Leseøvelse med e i

E er vår mest høyfrekvente bokstav. Legg merke til at «e er en b som går på skrå ned». I er en speilvendt e. Det er derfor lett å forveksle eller blande sammen e og i, men prøver du fra første stund å huske retningen på bokstavene, vil du sikkert kunne holde dem fra hverandre – e går ned, i går opp.

e ⠠⠠⠠

i ⠠⠠⠠

⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

Leseøvelse med s

Føyer du til punkt 3 på en i, får du en s. Du kan også si at s er en l som bøyer seg framover (mot høyre).

s ⠠

⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠
⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠ ⠠

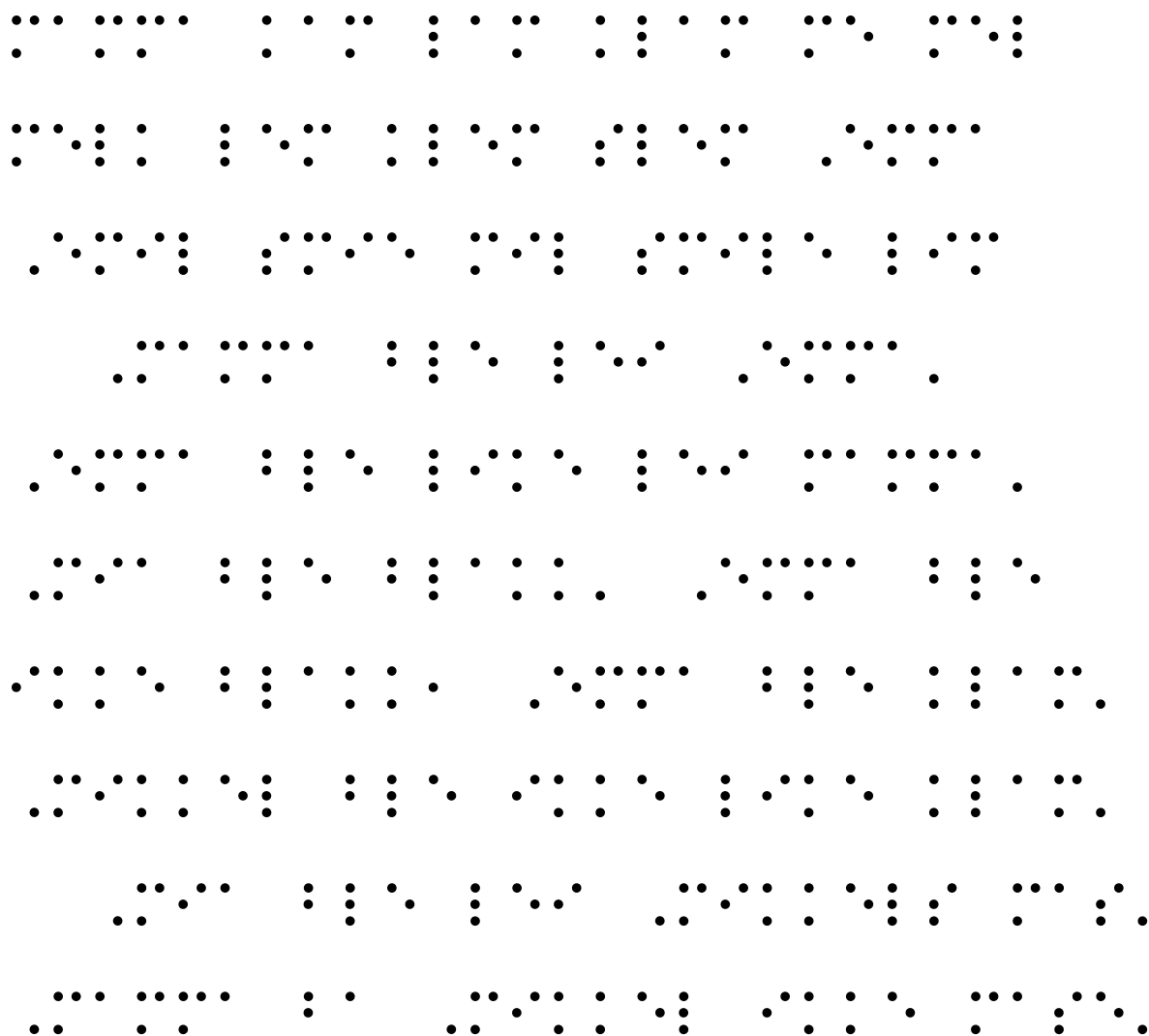
Leseøvelse med m o u

Disse tre bokstavene har punktene 1,3 i venstre søyle. Forskjellene på dem er punktet i høyre søyle: m har punkt 4, o har punkt 5 og u har punkt 6. Du har tidligere lært k. Vi kan si at m er k med punkt 4, o er k med punkt 5 og u er k med punkt 6.

m ⠠

o ⠠

u ⠠

Leseøvelse med å

En å kan du også tenke på flere måter: det er en a med punkt 6 – eller «det er en k som står på skrå».

å ⠠⠁⠨

å å å å å å å å å
å å å å å å å å å
å å å å å å å å å
å å å å
å å å å å å å å å
å å å å å å å å å
å å å å å å å å å
å å å å å å å å å
å å å å å å å å å
å å å å å å å å å
å å å å å å å å å

Leseøvelse med g

Nå er du godt igang! De neste 5 bokstavene er ulike kombinasjoner av øverste kvadrat i cella. Vi begynner med den bokstaven som har alle fire punktene:

g

Leseøvelse med j h

Ved å fjerne ett av hjørnene i kvadratet, får vi fire nye bokstaver. Fjerner vi ett av de øverste hjørnene, får vi j eller h. Legg merke til at de er speilvendte. J har åpningen oppover mot venstre, og h har åpningen oppover mot høyre. Begge har altså bare ett punkt fra øverste linje – j har punkt 4, og h har punkt 1.

j ⠠⠠⠠⠠

h ⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

Leseøvelse med t æ

Se hvor liten forskjell det er på t og æ – bare ett punkt. S, som du kan fra før, ligner også på t – og de er naboer i alfabetet. Både t og æ består av punktene 3, 4, 5. T har i tillegg punkt 2. S og t består av punktene 2,3,4. I tillegg har t punkt 5.

t ⠠⠠⠠

æ ⠠⠠⠠

⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

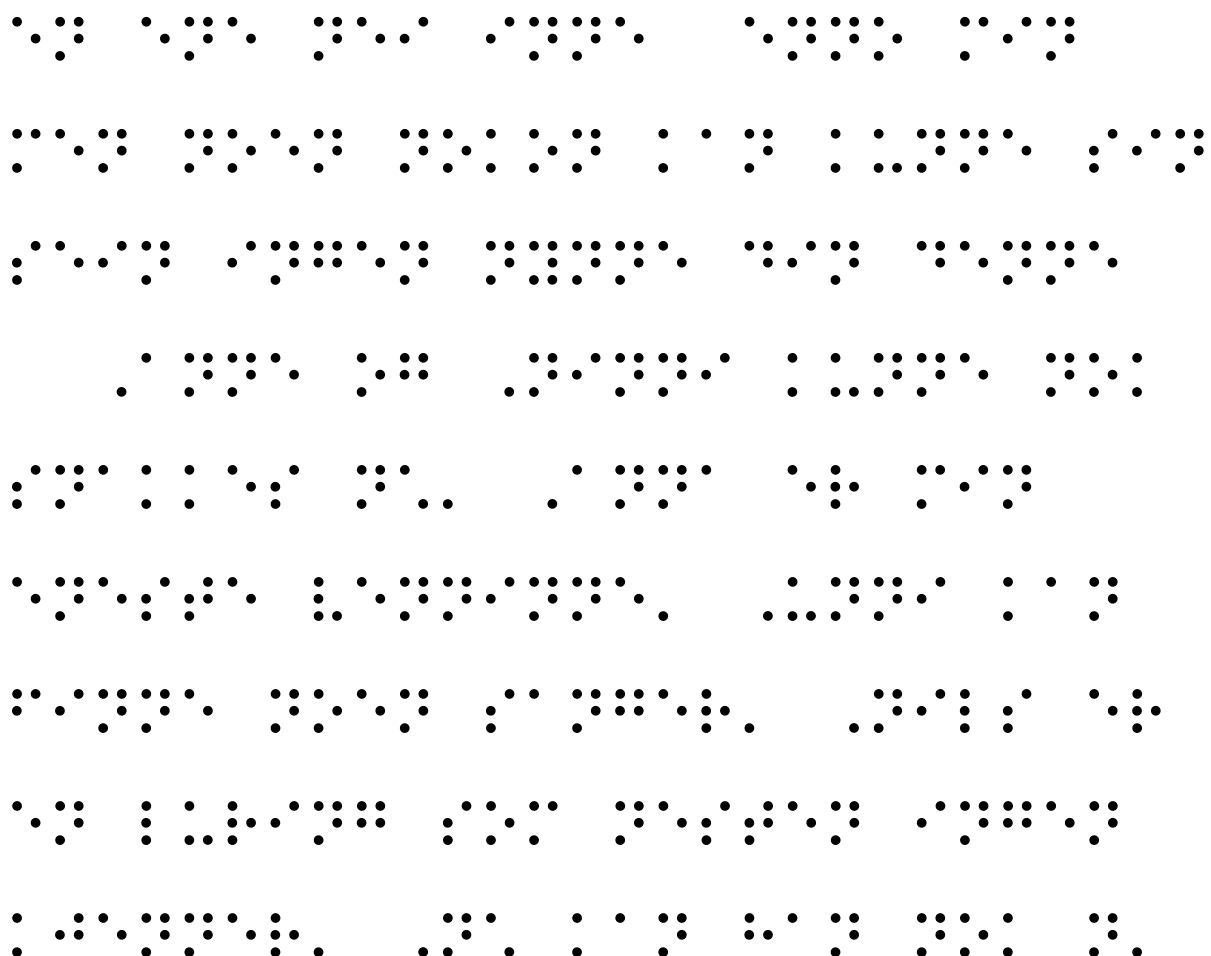
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••

Lesøvelse med n

N kommer mellom m og o i alfabetet. Legg merke til likheten og ulikheten mellom disse i punktskrift. Forskjellen på m og n er at vi føyer til punkt 5 for å få n. Forskjellen på n og o er at vi føyer til punkt 4 for å få n.

n

Leseøvelse med q

Q er en kombinasjon av p og r. Skriver vi p og r i samme celle, blir det en q. Både p, q og r har punktene 1, 2, 3. I tillegg har p punkt 4 og r punkt 5, mens q har både punkt 4 og 5.

q ⠠⠠

⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠

⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠

⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠

⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠

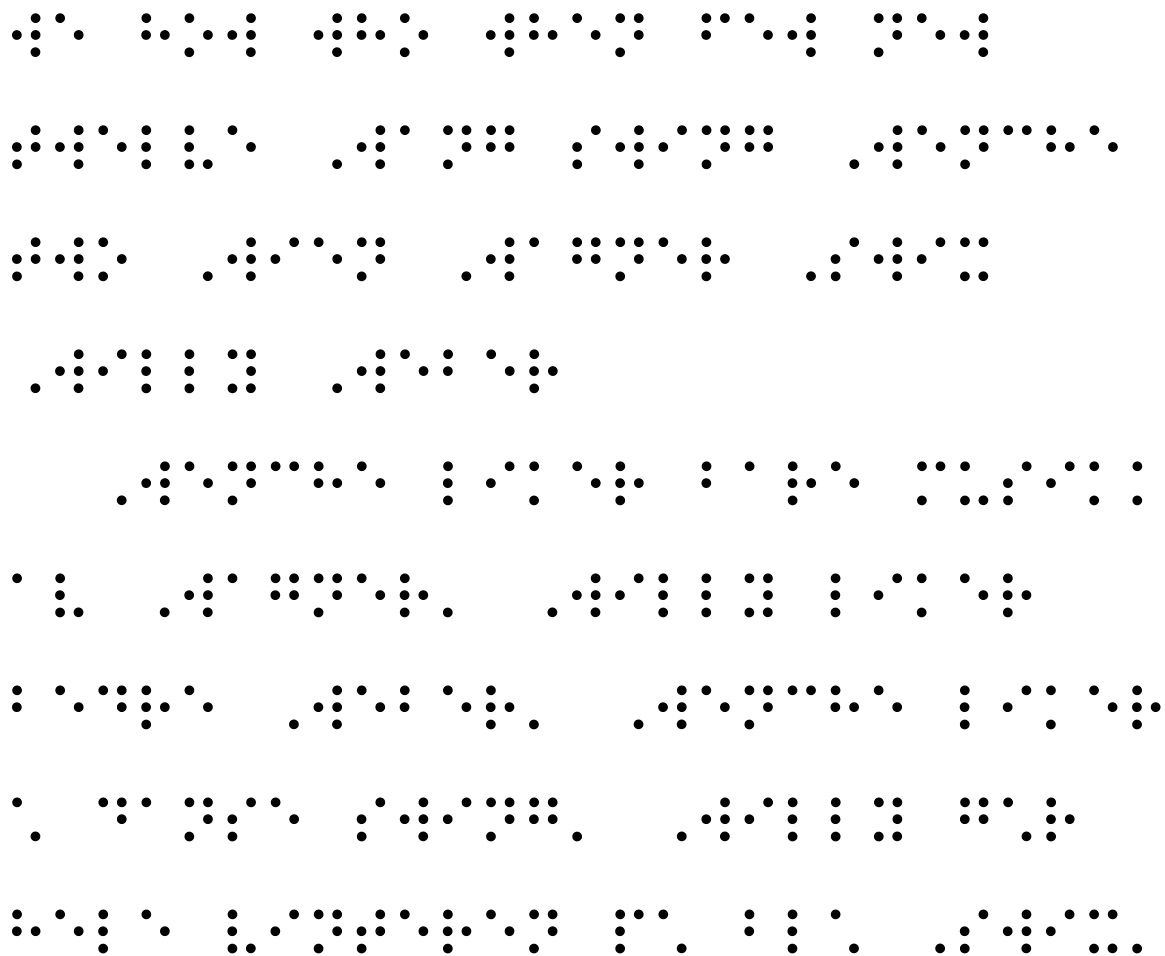
⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠

⠠⠠ ⠠⠠ ⠠⠠

Lesøvelse med w

Legg merke til at w er en speilvendt r. En r har det ene punktet til høyre mens w har det ene punktet til venstre.

w

••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• ••••• ••••• •••••
••••• ••••• ••••• ••••• •••••

Alfabetet

•	••	•••	••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••
••	•••	••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••
•••	••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••	•••••

TALLENE

Et tall i punktskrift begynner med et talltegn. De 10 første bokstavene i alfabetet utgjør tallene. Talltegnet viser at dette er tall. Når talltegnet kommer foran, skal du altså ikke lese a b c, men 1 2 3.

talltegn

1

6

2

7

3

8

4

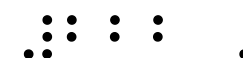
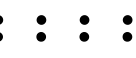

9

5

0

Talltegnet gjelder til det kommer et mellomrom eller et annet tegn, f.eks. bindestrek eller brøkstrek/skråstrek.

Leseøvelse med 1 2 3

Med talltegnet foran leser du altså ikke a b c, men 1 2 3.

1 ⠠⠠⠠

2 ⠠⠠⠠⠠

3 ⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

Leseøvelse med 7

Det er vanligvis lett å huske at g (øverste kvadrat) er tallet 7. Tallene er kombinasjoner av punktene 1,2,4,5, og 7-tallet har alle disse fire punktene.

7 ⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

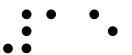
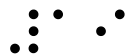
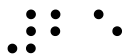

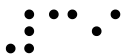
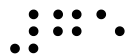
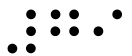

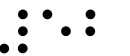

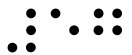

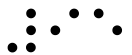

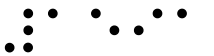

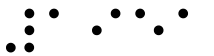

Leseøvelse med 5 9

5 og 9 er speilvendte tall og kan lett blandes sammen, men tenker du at e er fem og i er ni, så holder du dem nok fra hverandre.

5

9

Braille reading exercise grid:

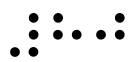
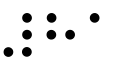
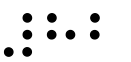
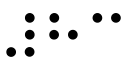
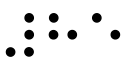
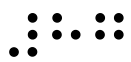
				
				
				
				
				
				
				
				
				

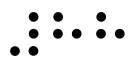
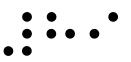

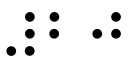

Leseøvelse med 8 0

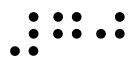
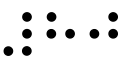

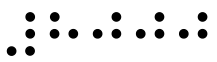
8 og 0 er speilvendte. I forhold til kvadratet er ett av de øverste hjørnene borte i tallene 8 og 0. I 8-tallet er punkt 4 ikke med, mens punkt 1 ikke er med i 0.

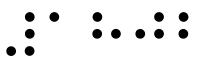

8

0

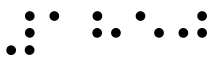

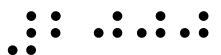

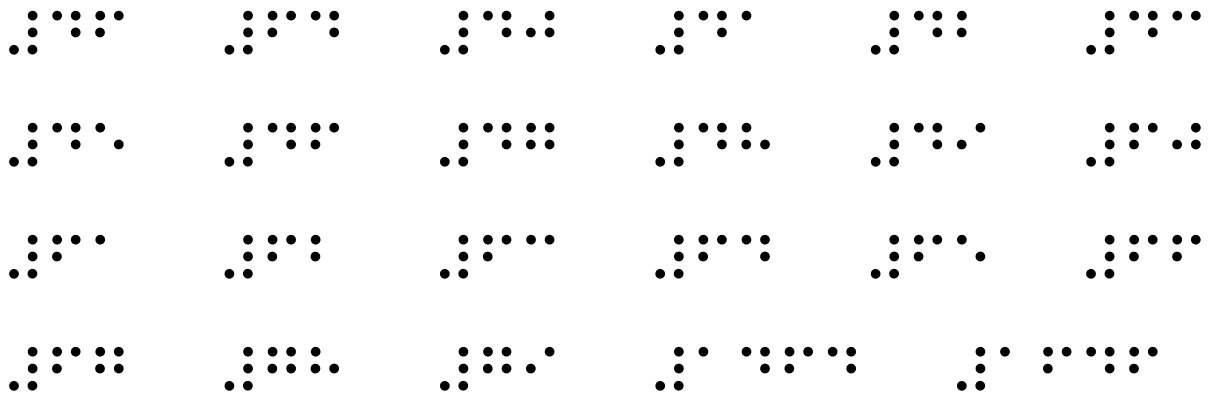

Leseøvelse med 4 6

4 og 6 er også speilvendte, men her er det ett av de nederste hjørnene i kvadratet som er borte. I 4-tallet er ikke punkt 2 med, mens punkt 5 ikke er med i 6-tallet.

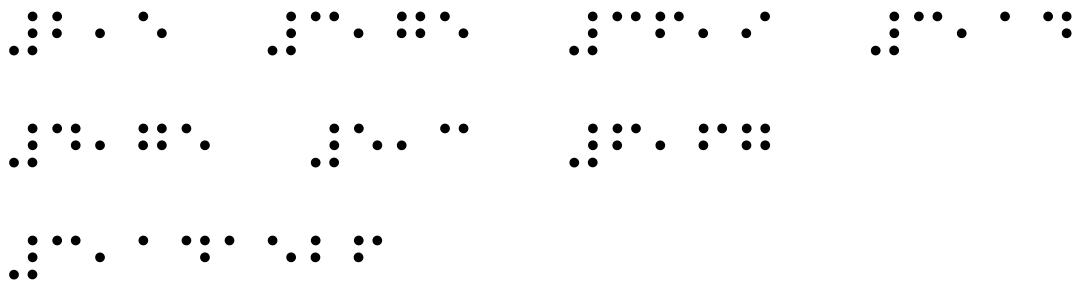
4

6

Leseøvelse med desimaltall

Det er to tegn som ikke opphever talltegnet: punktum og komma. Derfor har desimaltall bare ett talltegn:

Leseøvelse med punktum som skilletegn i tall

I tidsangivelse bruker vi punktum for å skille mellom timer og minutter og mellom år, måned og dag.

11:15, 12:30, 1:45, 2:00, 3:15, 4:30
11:15, 12:30, 1:45, 2:00, 3:15, 4:30
11:15, 12:30, 1:45, 2:00, 3:15, 4:30

Telefonnummer og store tall (10 000 og større) organiseres i vanlig skrift med mellomrom. I punktskrift kan vi ikke ha mellomrom (det opphever talltegnet), derfor bruker vi også her punktum som skilletegn.

11 15, 12 30, 1 45, 2 00, 3 15, 4 30
11 15, 12 30, 1 45, 2 00, 3 15, 4 30
11 15, 12 30, 1 45, 2 00, 3 15, 4 30
11 15, 12 30, 1 45, 2 00, 3 15, 4 30
11 15, 12 30, 1 45, 2 00, 3 15, 4 30
11 15, 12 30, 1 45, 2 00, 3 15, 4 30

Leseøvelse med brøk

Brøkstrek består av punktene 3,4. En brøk må ha talltegn for både teller og nevner:

/ .

1/2 3/4 5/6 7/8 9/10

1/3 2/3

1/4 2/4 3/4 4/4 5/4 6/4

1/5 2/5 3/5 4/5

Leseøvelse med blandede tall

Blandede tall krever **tre** talltegn – ett for det hele tallet, ett for nevner og ett for teller. Det skal **ikke** være mellomrom. Det hele tallet og brøken er en enhet som hører sammen.

1 1/2 2 1/4 3 1/8

1 1/3 2 1/4 3 1/5

SKILLETEGN

Du har allerede lært punktum og komma. Vi utvider repertoaret med flere tegn som brukes mye. Skilletegnene skrives i nederste kvadrat på en celle - punktene 2,3,5,6.

- , ∴ komma
- ; ∴ semikolon
- : ∴ kolon
- " ∴ anførsel
- ? ∴ spørretegn
- ! ∴ utropstegn
- (∴ parentes start
-) ∴ parentes slutt
- . ∴ punktum

. : : : : : :
 : : : : : :
 : : : : : :
 : : : : : :
 : : : : : :

Leseøvelse med spørretegn og utropstegn

Spørretegn, med punktene 2 og 5, er en e i nederste kvadrat. Utropstegnet er en f i nederste kvadrat og består av punktene 2, 3, 5.

? ⠠

! ⠠

. : : : : : :
 : : : : : :
 : : : : : :
 : : : : : :
 : : : : : :
 : : : : : :

• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •

Leseøvelse med lang bindestrek

Vi sier «lang bindestrek» fordi tegnet består av to bindestreker. Den lange bindestreken brukes bare i forbindelsen fra - til. Derfor kalles den også «fra-til-strek».

-- ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠ ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

Leseøvelse med tankestrek

Tankestrek består også av to bindestreker, men i motsetning til lang bindestrek har den mellomrom både før og etter.

-- ⠄ ⠄⠄⠄ ⠄⠄⠄⠄ ⠄⠄

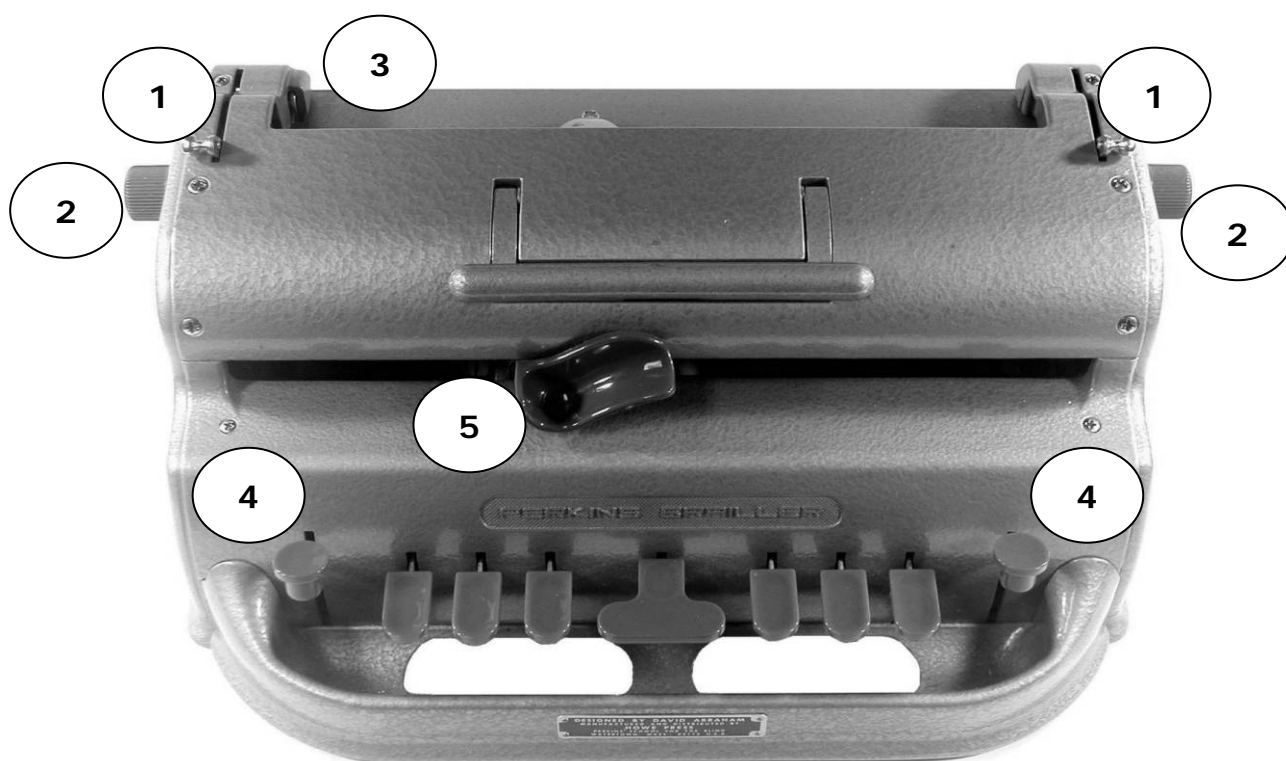
..
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

SKRIVEDEL

Hvordan sette ark i maskinen

Å sette ark i maskinen (Perkins Braillet) er en prosedyre i 7 punkter – og denne prosedyren må følges hver gang.

1. Åpne klypa (1) ved å dra den mot deg
2. Skru valsen (2) fra deg – skru til det stopper
3. Legg arket på lista (3) og før det inn til valsen (under vogna) og helt inn til venstre kant
4. Lukk klypa (1) – fra deg
5. Rull arket inn ved å skru valsen (2) mot deg – skru til det stopper
6. Ta ett linjeskift (4)
7. Flytt vognskyver (5) helt til venstre

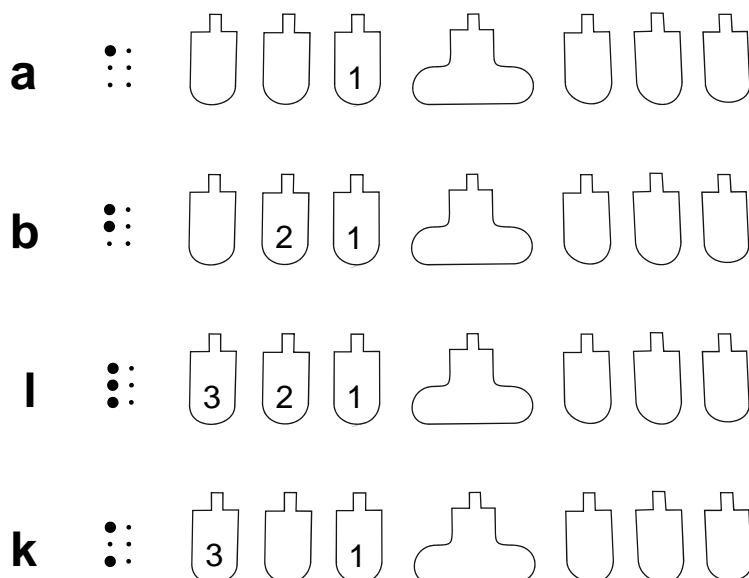

Nå er du klar til å begynne...

BOKSTAVENE

Skriveøvelse med a b l k

I dette kurset begynner vi med bokstaver som har en enkel form og består av få punkter. Vi begynner derfor med de fire bokstavene som har punkter bare fra venstre søyle – punktene 1, 2, 3. Med disse fire bokstavene kan vi få en god del ord. De er lette å lese, enten du bruker fingrene eller øynene.

Disse fire bokstavene skrives med bare venstre hånd på et punktastatur. Pass på at du har riktig finger på riktig tast. Pekefinger skal skrive punkt 1, langfinger punkt 2 og ringfinger punkt 3.

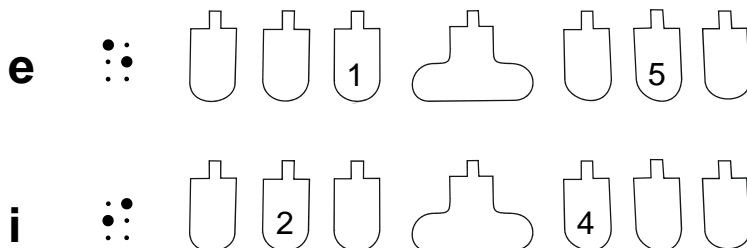
Den midterste tasten er mellomromstasten. Husk å bruke den mellom hvert ord! Mellomromstasten kan du trykke ned med en av pekefingerne eller en av tommelfingrene. Bruk samme finger hver gang!

Når du skal skifte linje, trykker du på linjeskifttasten med venstre hånd og drar vognskyveren helt til venstre marg med høyere hånd.

ba ab abba bak kabb kaba al la labb lakk bal blakk ak kakk kalk
kala klakk kabal klabb alka lakka babla labba kakla aka kaka

Skriveøvelse med e i

E og i er speilvendte og kan derfor lett blandes sammen. Det kan være en hjelp å huske **hvilken pekefinger** du bruker. Du skriver en **e** med **venstre** pekefinger, og du skriver en **i** med **høyre** pekefinger. E har punkt eeen og i har punkt fiiire.

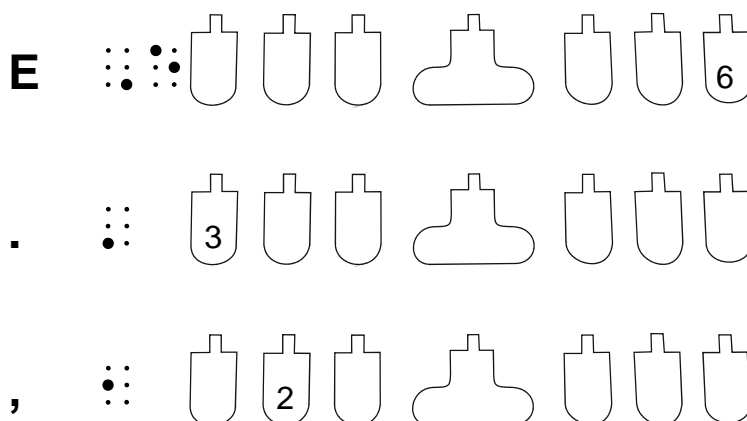

be le ek el bel ble bek blek kleb blekk elle ekle ekkel lekke klekke
alle lakke kalle alke bleke blakke klebe ebbe klebe bekle ballek

ei eie bi bie li il ile ille lille bli bil bile bille kli kile ikke klikk klikke
bel ble blikk leie eli leiebil bleik eik leike lilla leikebil eike leike akkeleie

Skriveøvelse med stor bokstav, punktum og komma

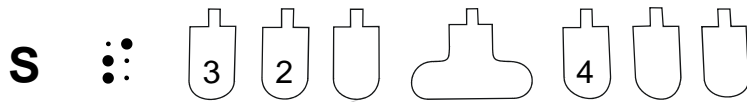
Nå kan du så mange bokstaver at det er mulig å skrive enkle setninger. For å markere stor bokstav, må du sette punkt 6 i cella like foran bokstaven. Punktum er punkt 3. Komma er punkt 2. Legg merke til at du skriver komma med venstre langfinger, punktum med venstre ringfinger og markerer stor bokstav med høyre ringfinger. NB! Husk å få mellomrom etter punktum og komma!

Alle ble leie. Alle ble blakke. Ikke alle ble leie, Eli ble ikke lei. Ikke alle ble blakke, Ella ble ikke blakk. Eli lakka, Ella kalka, alle kakla. Alle la kabal. Alle la ikke kabal, Lalla la ikke kabal.

Skriveøvelse med s

Når du skal skrive s kan du tenke en i og føye til punkt 3 – venstre ringfinger.

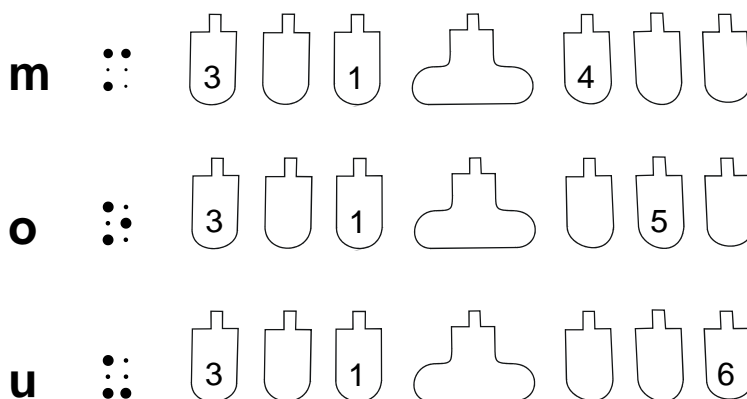
sa asa se ese si ise sil sel sil lass lesse lisse saks søkk silke sklie
blass kliss sei seile silke elske leske sleike Elise Sissel sklie skilisse

Else ble lei Lise. Lise ble like lei Else. Eli ble ikke lei Asle. Sissel ble blakk. Elsi ble like blakk. Elsi, Sissel, Aksel, Asle ble alle like blakke. Ilse skal ikke leie bil. Asle ble lei leiebil. Lille Aslak skal leie lekebil. Lille Aslak skal leke.

Skriveøvelse med m o u

For å skrive disse tre bokstavene bruker du punktene 1,3 i venstre hånd – som når du skriver en k. I høyre hånd bruker du henholdsvis pekefinger, langfinger eller ringfinger.

En m kan du tenke som k med punkt 4. Du bruker altså begge pekefingerene pluss ringfinger på venstre hånd. O kan du tenke som k med punkt 5. Du bruker høyre langfinger. Du kan også si at u er en k med punkt 6. Nå kan du øve på å skrive m, o og u.

mamma amme Emma mel melk klem melke klemme mil lim slem slim
slam mas masse kime samme slemme blemme kam Selma simla sommel

Mamma skal lese i Selmas bok. Mamma ble lei Selmas bok. Selma ble ikke lei boka
si. Emma må male, Mia må lime. Mamma ble lei Mias kliss. Mia skal ikke lime,

bo bok bol bolle bolk blokk klok klokke lokke kolle mo om molo kom
komme komma bomme some Ole sol Solo skole Oslo klo lomme olm

Ole ble lei Eli. Eli ble like lei blakke Ole. Ella ble ikke lei Ola. Ola skal like Laila.
Sissel ble lei Oles bok. Ole ble ikke lei skoleboka si. Eli skal seile. Ole ble lei slik
seilas i sola. Ole skal bokse i Oslo. Ole boksa ikke, Ole slo. Molla kom som sola i
Oslo.

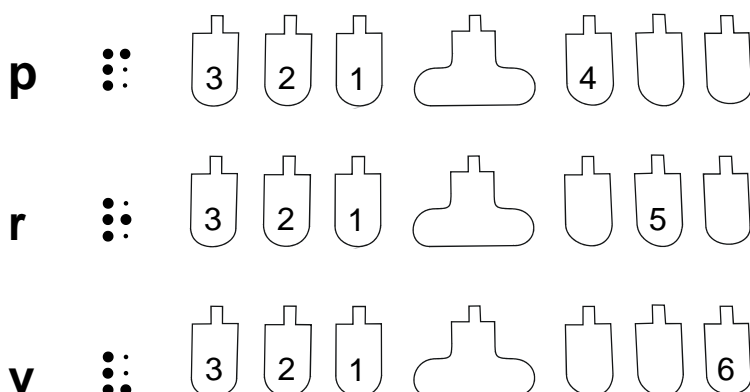
bu ku uke lue ule luke lukke ulke kule bule ublu mule mulle aula
auke allmue smule ussel bukk buk Ulla sulle skulle ussel lus sull luske

Ulla skal seile. Ole ble lei Ullas seilas. Ola skal ikke kullseile. Ulla ble lei
ullbuksa, Ulla ble ikke lei lua si. Ole skal sulle, sulle, sulle. Ulla ble lei Oles usle sull,
Ulla ble ikke lei kul musikk. Ussel blues, sa Ullas Ole.

Skriveøvelse med p r v

For å skrive disse tre bokstavene bruker du punktene 1,2,3 i venstre hånd – som når du skriver en l. I høyre hånd bruker du henholdsvis pekefinger, langfinger eller ringfinger. Du kan si at p er en l pluss punkt 4 – høyre pekefinger! Forskjellen på p og r er bare at du bruker langfinger på høyre hånd i stedet for pekefinger. R er altså en l med punkt 5.

Før du øver på ord med v, kan du trene litt på å skrive bokstavene p r v. Venstre hånd har punkt 1,2,3 hele tiden mens høyre hånd veksler mellom punkt 4, 5 og 6. V er altså l med punkt 6.

ap pappa papp ape Epa pippi lapp klappe klippe opp kopp sopp osp
sope pus pusse suppe spille slippe pusle plopp klopp slips suppepose

Pappa skal ikke klippe papp. Pelle ble ikke lei popmusikk. Pelle skal spille pop.
Pappe ble lei sleipe Pelles pop. Pappa ble ikke lei posesuppe. Suppa skal spises.
Pelle ble lei soppsuppe. Pelle skal ikke plukke sopp i pose, Pelle skal plukke
sopp i kopp.

ar ra rar ara rare rer ber bre rir blir or ro ror bror ur bur brur lur
sur skur bruser rebuser per biler krukker spreller kor krok krukker

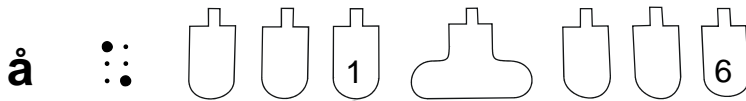
Roar er rar som ble lei sei. Roar ble ikke like lei sik. Elsa ble ikke lei sei. Elsa ble lei
pir. Alle liker skrei. Per liker ikke uer i krukker. Per er sprek. Per spaserer masse.
Rare Roar spaserer ikke mer. Rare Roar bare ruller.

av va kva kval lav leve liv vil vill vel kvile rav var arv rev rive rov
over sove vik kiv kvikk vov avviker ukeverk arvelov veske sviske sveiv

Eva vil seile over Vorma. Vivvi vil skrive vers. Vesle Vivvi skriver vakre vers. Ivar
skriver bare ville svar. Sverre ville ikke leie Volvo. Sissel vil ikke vike vekk. Ove vil
bare sove. Eva vil svinge svepa over Ove. Eva vil veve selv.

Skriveøvelse med å

Det er trolig lett å huske at å er a med punkt 6. Du bruker venstre pekefinger og høyre ringfinger.

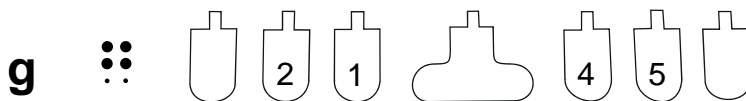

å ål lå blå bål åk kål må åme på rå år åre så ås lås slå skål
krål vår uår sår skrå skår såpe bås blåse kåre kråke åker råke

Pål må slå på lokk. Åse vil ikke slå på lokk, Åse må spille på lur. Ulla vil ikke blåse på lur, Ulla vil kråle. I år må Pål komme over åser i Åseral. Åse rår over Kåre, Åse må låse Kåres bås. I år må Kåre så fem mål åker på Kåsa.

Skriveøvelse med g

G har alle punktene i øverste kvadrat i cella. Kjenn at g er en «god» bokstav å skrive i punktsskrift – du bruker de to sterkeste fingrene på hver hånd. Det blir balanse og symmetri.

ga egg gi og ugg bag begge gikk også ugle vugge sugge rugge gurgle
gulpe pugge ligge lugge gul glugge rug gru mugg iglo glise mugge
vugge grue gull

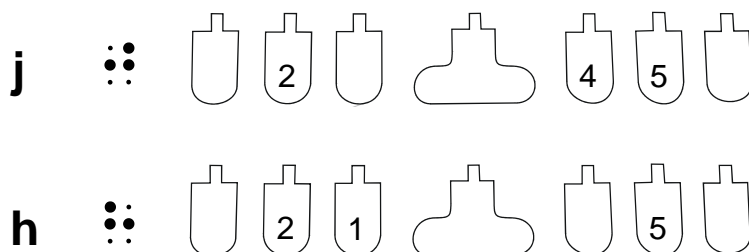
Eg er lei å gå på gamle golv. Vi må velge belegg. Gå og se på belegg og velg lakk til golv og vegg. Åge og Gro vil ha egg som pålegg. Gro gir Georg gamle lugger. Egil gir Giggi gode gaver. Geir ligger i vogga og Gro vogger Geir. Sigve seglar og sigrar.

Skriveøvelse med j h

Når du skal skrive j eller h i punktskrift, legger du først fingrene på tasten som når du skriver en g; så løfter du **en** av pekefingerene. Det er lett å forveksle h og j, fordi de er speilvendte. Hver av disse bokstavene skrives med bare **en** av pekefingerene – h skrives med venstre og j skrives med høyre pekefinger.

Når du skal skrive en j, legger du først fingrene på som når du skriver g. Så løfter du opp **venstre** pekefinger.

Når du skal skrive en h, legger du først fingrene på som om du skal skrive en g. Så løfter du opp **høyre** pekefinger.

ja aj bj gj kj jeg bjelle bjelke kjelke kjeller lilje ljà jåle sjå jakke kjake
jukse sju jul juli sjuk oj olje jolle Jeriko kjeks kjeller sjal bjelle sjau skjul

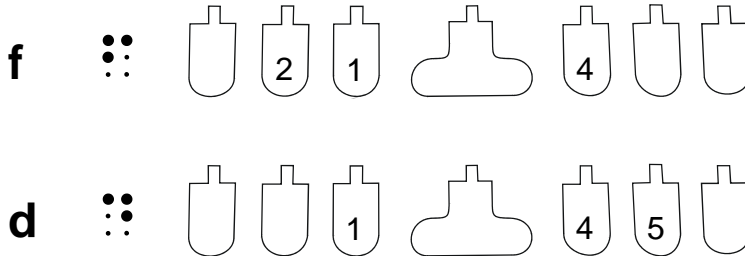
Jeg vil velge Jaguar og ikke Volvo. Jakob og Maja vil ake på kjelke. Jakob er lei av å
spille jojo. Mirjam vil jage Maja og gjemme Jakob. Julie kjem ikkje i jula. Sjur var ikkje
sjuk sjølv i sju veker, Sjur var berre sjuk i juli.

ha aha haha Beha hage hege hige hegg hogge hekk hekle hjalp
hjelp håpe hår hvem hva hvor her hjelp hjem hjul hjå hilse heis hvile

Helge hugsa hesten Heimhug som berre ville ha havre. Her veks haugar av hegg hjå
ho Halgerd. Ho Helga helsa på han Hårek frå Hamar. Hils til Helga og Helge fra
Hilmar som har hus og hjem på Hegra. Husk på Hege og Halvor.

Skriveøvelse med f d

Når du skal skrive en f eller d i punktskrift, legger du først fingrene på som når du skriver g; så løfter du opp *en* av langfingene. Disse bokstavene er speilvendte og derfor lette å forveksle. Hver av disse bokstavene skrives med bare *en* av langfingene – f skrives med **venstre** langfinger og d skrives med **høyre** langfinger.

fe fele felle fil fille flik klaff fag flagg folk flokk fra for paff puff uff
huff furu skuff fjell fjes jafs kaffe skuff loff blaff fosfor fisk fikse skiferie

Olaf fikk fem fisker fra Flisa. Med klaff kan du ta alle i samme jafs. Joffe fikk fele av farmor og farfar. Joffe ville hive fillefela. Farfar fikk kaffe av Joffe. Joffe leste om Fiffi og Foffo for farfar. Av farmor får Joffe loff. Joffe jafser loff.

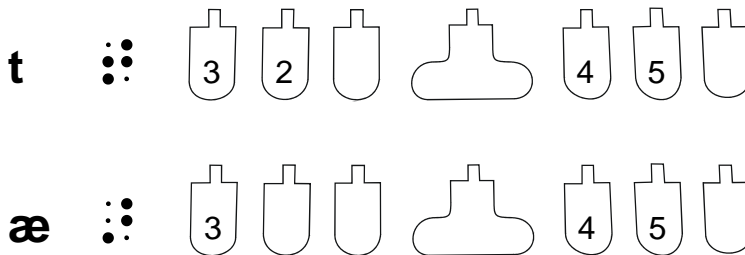
bad bod da Ada de Edda Ida dag gadd daff dal del ledd kledd hadde
Hilde holde lodd både nådde sådde diadem odde dadda Odd med ord

Odd og Hilde bodde i Odda i sju år. Frode likte seg bedre på vidda. Ved Dagglad var vi veldig daffe vi gadd ikke å gå videre. Odd og Ida hadde dadda fra Odda. Da bodde dadda i Heddal. Odd og Ida har gode dager med dadda.

Skriveøvelse med t æ

Det er bare ett punkt som skille t og æ – punkt 2. Begge bokstavene skrives med pekefinger og langfinger på høyre hånd (punkt 4,5). T har både punkt 2 og 3 (langfinger og ringfinger venstre hånd) mens æ har bare punkt 3 (ringfinger).

Det er også liten forskjell på alfabetnaboene s og t. Når du skal skrive en t, føyer du til punkt 5 i forhold til s.

sta ste sti sto ost sot sist kost tosk skotsk liste stille stelle stulle
usselt tatt tett otto stutt rast sats trist struts sitter stekt titt tett trut trost

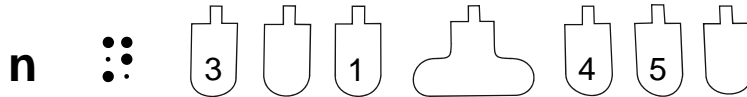
Otto og Totto tek tidt stutte turar til tante Tora på Otta. Det er stas med togtur til Otta for Otto og Totto. Otto og Totto satt tett i tett på toget til Otta. Tante Tora på Otta tar telefon til Otto og Totto hver torsdag. Slutt med dette tullet.

bæ bær ære lære kjære sær tær stær være uærlig særlig pære fjær
gjær sekretær populær klær fæl færre væske pæl trær knær skjære blæ

Ære være dem som ikke er sære. Dere som vil lære å plukke bær, er ikke sære.
Vår kjære sekretær måtte lære å plukke bær i særlig dårlig vær. Her skal det være færre trær. Lærer Sæther vil lære vår kjære sekretær å plukke bær.

Skriveøvelse med n

Du kan m og o fra før. N ligger mellom disse bokstavene i alfabetet, og i punktskrift er den en kombinasjon av m og o. Skal du skrive n, kan du ta utgangspunkt i m og føye til punkt 5 (høyre langfinger) eller ta utgangspunkt i o og føye til punkt 4 (høyre pekefinger).

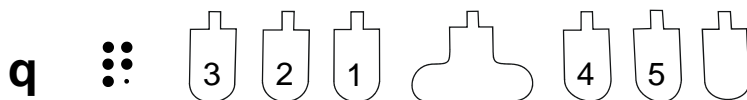

Anna Anne Ninni enno ennå noen nokon minn men mon unna Unni
inne ingen mann kunne nesten nå Ingunn Inger tann minne neimen

Nina nikker til Anne og snakker med Nils. Ninni nekter å snakke med Nina. Nunnu
unner Unni en blund under dunen. Tante Ina er munter. Inger finner nesten ingen
ting. Inger og Mona er nære venninner.

Skriveøvelse med q

Det er kanskje lettest å huske at q har alle punktene unntatt punkt 6.
Q er mellom p og r i alfabetet, og i punktskrift er den en kombinasjon av disse. Har
du en p, føyer du til punkt 5 (høyre langfinger) for å få q. Har du en r, føyer du til
punkt 4 (høyre pekefinger) for å få q.

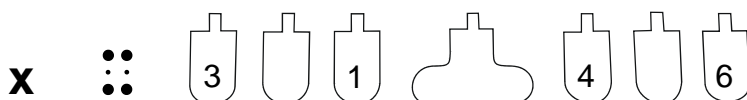
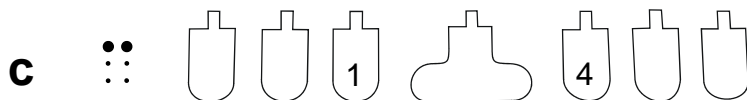

IQ aqua Quale qvale patetique arabesque qvo

Quale og Quist danser arabesque patetique. Quale har IQ på nitti. Quist vet ikke sin
IQ. Med bra IQ husker du sikkert også q.

Skriveøvelse med c x

C og x er lette å huske fordi c har bare de øverste punktene i cella og x har både de øverste og de nederste. Når du skriver en c, bruker du bare pekefingerene. Når du skriver en x, bruker du både pekefingerene og ringfingerene.

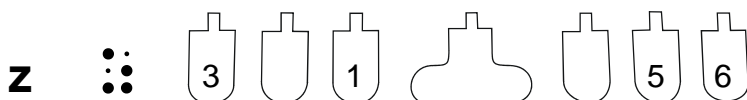
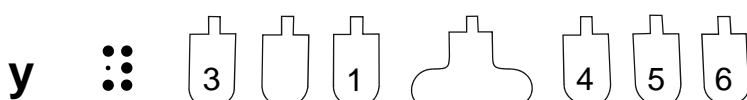
ca. cm cl cd etc. flax extra mix lux Caba Bach Bruch taxi Alexander
Cecilie Prix celle cello Plax Cocca Cola Cox Fox

Cecilie drikker ca ti cl CoccaCola hver dag. Hun vil ha Cola fra Prix. Jeg kan lytte til Bach, Cox, Bruch etc. Cecilie spiller cello på Caba. Conrad sender en fax og bestiller Flax og Extra. Alexander tar en taxi til Coch.

Skriveøvelse med y z

Vi kan si at y har alle punktene unntatt punkt 2. Legg alle 6 fingrene på tastene og løft opp venstre langfinger. Fjerner du punkt 4 fra en y (høyre pekefinger), blir det z.

Legg merke til likheten og forskjellen på x y og z. Føyer du punkt 5 til en x (høyre langfinger), får du en y. Sløyfer du punkt 4 i en y (høyre pekefinger), får du en z.

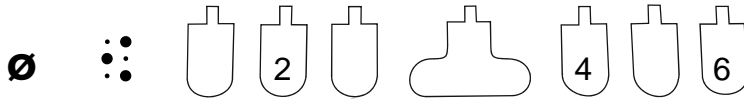

by bly ly fy fly kry lys syl hyl mye zu zum zur jazz pizza mezzo yte
yste syte zabine fazer lyn yatzy Zala Ziba tyst styr styrte stryke Mozart

Ylva vil spille jazz sammen med Zabine. Sylvi vil heller spise pizza og spille Yatzy. Sylvi nyter Fazer, og synes det er nydelig. Sylvia er mezzo, og kan spille pizzicato. Fritz må gå til dyrlege Prytz med Ziba.

Skriveøvelse med ø

Legg merke til at o og ø er speilvendte. Husk at for å skrive en o, bruker du langfinger på høyre hånd - for å skrive en ø, bruker du langfinger på venstre hånd.

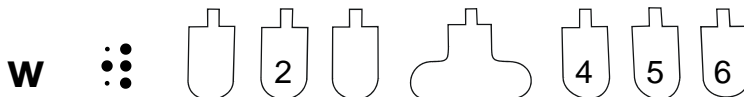

bø kø øk løk klø bøk øs søk øl søl løs ør bør øre bøy føy gøy
høy køye møye tøy øve søle søyle føle føye nøle nøye bølge bøye

Frøydis bør gjøre øvelsen før Bjørn gjør den. Øystein bør være nøye med det nye tøyet sitt. Bjørg bør søke på økonomi i Ørsta før hun flytter østover til Bø. Øv nøye på bøying før du gjør øvelsen på lørdag. Øvelser er gøy.

Skriveøvelse med w

Nå har du bare w igjen, så kan du alle bokstavene i alfabetet. W er ganske lik ø – den har bare punkt 5 i tillegg. Du kan også tenke w som en speilvendt r:

we how who Willy Wang swing Swix Wenche Wien Winge Wagner
Weber word windings two VW www. Lewi Wenche två två show

Wenche Wang vil danse swing etter Wild Wood Flower. Willy vil ikke til Wien, han vil høre Wagner i Warszawa. Lewi Winge går alltid på blå Swix. Du kan søke etter Weber på www. Wenche vil kjøpe twist til Willy på Kiwi.

Nå kan du alle bokstavene

Nå kan du trene på å skrive hele alfabetet. Er det noen bokstaver som du fremdeles er usikker på, må du trene ekstra på dem. Det er viktig å se bokstavene i sammenheng – enten på grunn av utseende eller fordi det er en hyppig bokstavkombinasjon. Skriv avskrift av disse bokstavkombinasjonene og si samtidig bokstavene høyt til deg selv. Skriv hver av bokstavkombinasjonene flere ganger.

•• •• •• •• •• •• •• ••

••••• ••••• •••••

•••••

••••• ••••• •••••

Nå er det lurt å trene på å overføre tekst til punktskrift. Siden du nå kan alle bokstavene, punktum, komma og tegnet for stor bokstav, er det lett å finne tekster som du kan overføre til punktskrift. Du kan finne tekster som bare inneholder disse tegnene, eller du kan finne andre tekster og sløyfe de tegnene du ennå ikke kan.

Skriveøvelse med avsnitt

Vi tar avsnitt i punktskrift ved å ta **ny linje og to inn**. I punktskrift markeres altså **ikke** vanlig avsnitt med åpen linje. For å trene på bokstavene, kan du nå skrive disse setningene. For å trene på å ta avsnitt, kan du i denne øvelsen la hver setning begynne på nytt avsnitt.

Apene i Afrika i alle aldere er akrobater, og de akrobaterer mens andre applauderer.

Både Bodil Brun og broren til biskopen i Bodø bruker blå blyant.

Coca Cola er ca cent cl på Caba et co.

Du datt dypere og dypere den dagen du drog deg dit.

Ellen Eliassen eier en enestående enebolig på Elverum.

En fin fornem frue fra Frogner fikk fint følge fra Fana til Flekkefjord.

Gode gamle gubbar greier godt å gå på glatta gjennom glisne grender med gode gangvegar.

Heile hopen hugsa han Hans som i hovmot heldt hovudet høgt mot himmelen.

Vi vil sikkert finne steinete stier til vi svinger inn på den fine veien der vi vil sitte i fin bil.

Jammen gjør Jan Jensen og jeg tjue sjeldne jobber på sju dager i juni.

Kari kan kanskje koke kakao og bake kokuskake på kjøkkenet til kalaset i kveld?

La lille Lillian få i lekse å legge lag på lag i lageret på låven.

Mange må mene at mamma og mormor må mene mye mer om sommeren.

Nina og Anna snakker og nikker når Ninni og Nanna nikker og snakker.

Otto og Oda er ofte på Otta der også onkel Ole oppholder seg onsdag.

Per og Pål stopper opp og popper popcorn i kopp.

Qvale og Qvist danser arabesque patetique på Quizt.

Runde rare ringer romler rundt i rørene på rommet.

Så sessa vi oss sammen om storbordet i spisestua og spiste posesuppe.

Ta stolen tett inntil telefonen og telefoner til tante Tone på Toten.

Unnskyld at Unni uteble, men uka er ute uten uhell.

Vi var veldig viktige ved hvert veivalg og ved hver sving.

How much wood would a wood-chap if a wood-cap would chap wood?

Med flax fixer du en extra taxi til Alexander når han skal på Prix.

Synnøve syntes synet var synlig forstyrrende for øynene i skyet flyvær.

Zala og Ziba er gale etter pizza, men de knurrer stygt når Zabine Malzas synger jazz og når Elizabeth spiller Yatzy.

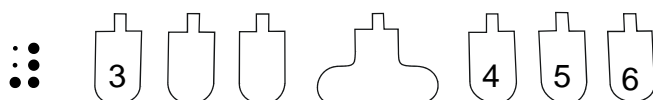
Vær ikke sær, men vær ærlig og lær om bær av din kjære lærer Sæther i særlig vakkert vær.

Bjørn bør gjøre prøven før Sørebo kjører østover med brød til Bø.

Nå får Pål gå på lånte såler så han håper å nå målet før påske.

TALLENE

De 10 første bokstavene i alfabetet (a-j) utgjør sifrene 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0. Men vi må først ha et talltegn, som forteller at «nå skal det ikke leses bokstaver, men tall».

Talltegnet står i cella før første siffer i et tall. Talltegnet gjelder til det kommer et mellomrom eller et annet tegn, f.eks. bindestrek, brøkstrek eller skråstrek. Det er to tegn som ikke opphever talltegnet: punktum og komma.

1 ⠠⠠⠠

2 ⠠⠠⠠

3 ⠠⠠⠠

4 ⠠⠠⠠

5 ⠠⠠⠠

6 ⠠⠠⠠

7 ⠠⠠⠠

8 ⠠⠠⠠

9 ⠠⠠⠠

0 ⠠⠠⠠

10 ⠠⠠⠠⠠

Skriveøvelse med 1 2 3

Det er lett å huske at 1, 2, 3 skrives med bokstavene a, b, c. Husk talltegnet!
Slik skrives tallene i punkt:

1

2

3

1 11 111 2 22 222 3 33 333 123 321 231 312 213 132 1123
1232 1213 1223 1231 1232 1233 1321 13222 1323 1332

Skriveøvelse med 7

Erfaringsmessig er det greit å huske at 7 er g. 7-tallet skrives altså med alle fire punktene i kvadratet.

7 ⋮⋮⋮

7 77 777 17 27 37 71 72 73 1177 1277 1377 1712 1713
1717 1721 1723 1727 1731 1732 1737 1771 1772 1773 1777

Skriveøvelse med 5 9

Siden 5 og 9 er speilvendte, er det lett å forveksle dem. Som en hjelp kan du til å begynne med tenke at 5 er e og 9 er i – **feeem og niiii!**

5 ⋮⋮⋮

9 ⋮⋮⋮

5 55 555 15 25 35 55 75 51 52 53 55 57 1515 1525 1535
1555 1575 1155 1255 1355 1755 1551 1552 1553 1555 1557

9 99 999 19 29 39 59 79 99 91 92 93 95 97 99 1991
1992 1993 1995 1997 1999 1951 1952 1953 1955 1957 1959

Skriveøvelse med 0 8

For å huske 0 og 8 fra hverandre, er det lurt å tenke hvilken pekefinger du skal bruke. Både 0 og 8 skrives med bare én pekefinger – 0 med høyre og 8 med venstre.

0 ⠠⠠⠠⠠

8 ⠠⠠⠠⠠

0 10 100 20 200 30 300 50 300 70 700 90 900 101 102 203 105
107 109 110 120 130 150 170 190 2000 2001 2002 2003

8 88 888 18 28 38 58 78 88 98 81 82 83 85 87 88 89
1818 1828 1838 1858 1878 1888 1898 1881 1882 1883 1885 1887
1888 1889

Skriveøvelse med 4 6

For å skrive 4 og 6 må du bruke begge pekefingerene, men du bruker bare én av langfingerene – høyre for å skrive 4 og venstre for å skrive 6.

4 ⠠⠠⠠⠠

6 ⠠⠠⠠⠠

4 44 444 14 24 34 40 41 42 43 44 45 47 48 49 54 64 74
84 94 1400 1414 1424 1434 1770 1444 1454 1474 1484 1494

6 66 666 16 26 36 46 56 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69
76 86 96 1600 1616 1626 1636 1646 1656 1666 1676 1686
1696 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669

Skriveøvelse med desimaltall

Komma opphever ikke talltegnet; derfor skrives desimaltall med bare ett talltegn.

2,5 **.: : . .**

5,75 **.: : . . : : .**

6,125 **.: : . . : : .**

2,5 1,25 3,14 4,75 10,34 12,67 36,9 3,141526

For å lette lesbarheten har også store tall (over 10 000) mellomrom. I punktskrift bruker vi punktum som skilletegn - ikke mellomrom.

13 000

.: : " . : : :

200 000

.: : : : . : : :

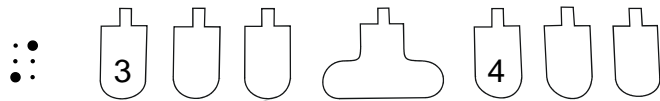
3 000 000

.: " . : : : . : : :

12 000	25 000	50 000	75 000
100 000	350 000	500 000	750 000
1 000 000	2 000 000	5 000 000	10 000 000

Skriveøvelse med brøk

Brøk skrives som i vanlig skrift, teller-brøkstrek-nevner. Tegnet for brøkstrek er 3, 4

Brøkstreken opphever talltegnet, derfor må vi ha talltegn både for teller og nevner.

1/2 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

2/3 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

3/4 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠

11/12 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

1/3 2/3 1/4 3/4 1/5 2/5 3/5 1/6 1/7 2/11 5/12 15/16

I blandede tall må vi ha tre talltegn – et for det hele tallet, et for teller og et for nevner.

2 1/2 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

3 2/3 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

4 3/4 ⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

NB I punktskrift er det ikke mellomrom mellom det hele tallet og brøken.

1 1/3 2 1/2 3 1/4 4 2/5 5 1/6 6 3/7
7 3/8 8 4/9 9 7/10 10 9/11 11 11/12 12 13/14

SKILLETEGN

Skilletegnene er kombinasjoner av punktene 2, 3, 5, 6 – «det nederste kvadratet» i cella:

, ⠠⠨

;

:

”

?

!

(

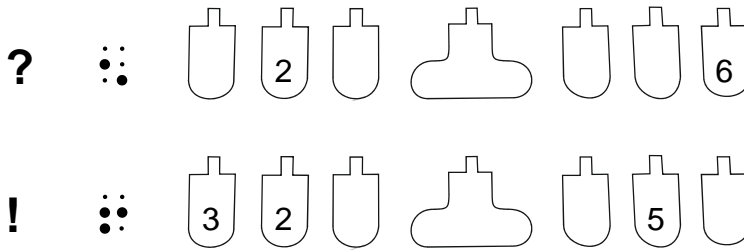
)

.

-

Skriveøvelse med spørretegn og utropstegn

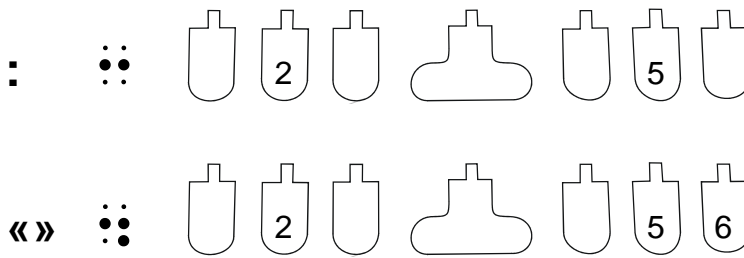
Vi sier at spørretegn er «lav e» 2, 6 og utropstegn «lav f» 2, 3, 6

Er det onsdag i dag? Det er helt sikkert onsdag i dag!
Har du lyst til å være med på Caba og spise pizza?
Jeg vil gjerne være med på Caba, og jeg er kjempeglad i pizza!
Er du sint? Nei! Jeg finnes ikke sint!
Er du glad i dag? Jeg er kjempeglad i dag!
Er Bjørn 8 år? Bjørn er 8 1/2 år!
Møtes vi 19.30? Vi møtes presis 19.30!
Er Rimi åpent klokka 20.00? Rimi har åpent helt til 21.00!
Kan jeg ringe 22 02 95 00? Du må ringe 22 02 95 28!
Tror du dette går bra? Ja, dette går helt sikkert bra!

Skriveøvelse med kolon og anførsel

Vi sier at kolon er «lav c» 2, 5 og anførsel «lav d» 2, 5, 6

Siden kolon har to parallelle punkter kan vi også si at det er en «c på midten» - som skrives med begge langfingrene.

Da sa hun: "Dette var gøy!"

Du bør høre: "Cox", "Dickens", "Skyldig" og "Løslatt på prøve".

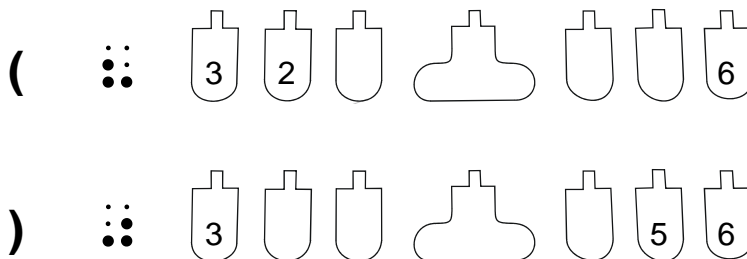
Slik står det: "Jeg vil gjerne være med", sa hun og rødmet. "Jeg har så allikevel ikke noe å gjøre i kveld", la hun til.

Deretter sa Øyvind: "Dette stedet", han pekte på noe som nærmest så som en steinrøys, "dette stedet var mine oldeforeldres hjem".

Da Wenche ropte: "Ziba"! "Zala"! "Zero"! kom tre hunder av typisk "blandingsrase" løpende.

Skriveøvelse med parentes

Parentes begynner er lav h (2, 3, 6) og parentes slutt er lav j (3, 5, 6).

I dag (onsdag) må vi jobbe lenge (til 18.30).

Butikken (Rimi) har åpent til 23 (18).

Renate (min søster) er i utlandet (Wien).

Min bror (Roger) er hjemme (i Drammen) hele tiden.

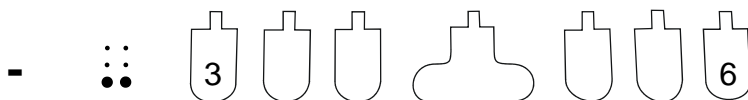
Vi bodde i Lima (hovedstaden) under hele oppholdet.

Det er få (nesten ingen) som ville gjøre noe.

Du kan ta bussen (45) til Majorstua.

Skriveøvelse med bindestrek

Bindestrek i punktskrift er temmelig lik en «vanlig» bindestrek 3, 6. Vi kan si at det er en «nederst c». Den brukes akkurat som i vanlig skrift: deling av ord ved linjeslutt, i sammensatte navn og i kombinasjon med tall og bokstaver.

Anne-Lise er "kul"! Hun er fra Aust-Agder (Birkeland) og er midt i 20-årene. Hun har en gutt som heter Tor-Alexander (2) og hun samboer med Jan-Erik (28). Hun tar en 3-årig utdanning på "Aften-skolen" (privatskole), så hun har nok å gjøre. Allerede som 30-åring vil hun (kanskje) ha en stilling som edb-konsulent.

Skriveøvelse med lang bindestrek

Dette er et spesielt tegn for punktskrift. Det er dobbel bindestrek som **ikke** har mellomrom verken **før** og **etter**. Den brukes **bare** i forbindelsen **fra og til**. Derfor kalles den også «fra-til-strek».

Kan du kjøpe 2—3 bananer? Vi skal være der 12.—13. mai. De bodde der under krigen, 1940—45. Han levde 1888—1966. Dette må gjøres mai—juni. Kiwi har åpent mandag—fredag 09.00—21.00. Toget skal kjøre Oslo—Bergen på 5-6 timer.

Skriveøvelse med tankestrek

Tankestrek brukes som i «vanlig» skrift. Tegnet for tankestrek er dobbel bindestrek – men med mellomrom både **før** og **etter**.

Tankestrek er som et komma – et stort komma. Vi bodde hele tiden i Lima – hovedstaden i Peru. Da kom det 5-6 elefanter mot meg – tror du jeg var redd? Vi kjørte fortene og fortene – litt for fort! Ingen vil være sammen med meg – nesten ingen. Dette har vært en utrolig fin dag – helt uforglemmelig.

Skriveøvelse med skråstrek

Skråstrek har du egentlig allerede lært, for den er identisk med brøkstrek. Den brukes på nøyaktig samme måte i punktskrift som i «vanlig» skrift. Husk at skråstreken opphever talltegnet. Hvis det kommer et tall etter en skråstrek, må det stå talltegn.

/ ∴

∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

På lørdag må han/hun levere oppgaven til meg. Fyll ut skjemaet og skriv ja/nei i det åpne feltet. Vi tar turen en lørdag/søndag i april. Her kan du kjøpe kaffe og/eller te. I skoleåret 2002/03 må du ha lært dette. Vi bestemmer et møte 21./28. april.

DE «GAMLE» TEGNENE

I Norge er det innarbeidet nytt tegnsett i punktskrift (2002). Det finnes derfor mange bøker med gammelt tegnsett. Av de tegnene som er tatt med i dette kurset, er det bare noen få som avviker fra tidligere tegnsett.

	nytt	gammelt
parentes		
anførsel		
skråstrek		
brøk		

LITTERATURLISTE

Rusten, Randi	2002	Selvinstruerende kurs i punktskrift
Melhus, Tambartun kompetansesenter
	2004	Louis Braille og blindskriften / redaktion & oversættelse:
Gerhard Kaimer
Århus, Klim & Det Danske Louis Braille selskab
Roblin, Jean	1953	De lesende fingre : Louis Braille's liv
Oslo, Folkebokforlaget
Ulland, Tor	2004	Bruke Windows XP med skjermleser
Oslo, Huseby kompetansesenter
Ulland, Tor	2004	Å bruka Internet Explorer med JAWS 4.51
Oslo, Huseby kompetansesenter

Egne notater

© Statped
Telefon: 02196

www.statped.no
facebook.com/statped
twitter.com/statped

